

**Сергій С. Мороз**

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-7072-2994>

## **БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Актуальність статті зумовлена потребою уточнення змісту бюджетної політики як інструменту розвитку регіонів України в умовах воєнного стану, коли фінансові рішення держави та органів місцевого самоврядування одночасно мають забезпечувати базову стійкість громад, компенсацію територіальних втрат, підтримання публічних послуг і відновлення інфраструктури. У воєнний період бюджетна політика перестає бути лише механізмом річного розподілу доходів і видатків. Вона набуває значення інституційного способу просторової стабілізації, оскільки саме через бюджетні програми, міжбюджетні трансферти та публічні інвестиції визначається спроможність регіонів адаптуватися до втрат економічної бази, руйнування інфраструктури, міграційного тиску та нерівномірності відновлення. Метою статті є поглиблення теоретико-прикладних засад бюджетної політики у забезпеченні розвитку регіонів України в умовах воєнного стану на основі оцінювання взаємодії між власною доходною базою місцевих бюджетів, міжбюджетними трансфертами, бюджетними програмами регіонального розвитку та механізмами публічного інвестування. Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні системного, структурно-функціонального, порівняльного, статистичного та програмно-цільового підходів, що дозволило розглядати бюджетну політику не як сукупність окремих показників, а як взаємопов'язану систему фінансових рішень. У процесі дослідження узагальнено сучасні наукові підходи до трактування місцевих бюджетів, фіскальної спроможності, трансфертної підтримки та публічних інвестицій у регіональному розвитку. Проаналізовано динаміку доходів місцевих бюджетів України у 2020-2025 роках, визначено зміну ролі міжбюджетних трансфертів у воєнний період, охарактеризовано Державний фонд регіонального розвитку як інструмент переходу від кошторисної логіки до проектного управління результатами. Обґрунтовано, що зростання номінальних доходів місцевих бюджетів саме по собі не гарантує розвиткового ефекту, якщо воно не супроводжується відновленням капітальних видатків, якісним добром бюджетних програм, співфінансуванням публічних інвестиційних проектів і прозорою системою оцінювання їх результативності. Практична значимість результатів полягає у можливості використання запропонованих положень під час удосконалення бюджетної політики органів місцевого самоврядування, підготовки регіональних програм розвитку, добору проектів для фінансування та формування системи моніторингу публічних інвестицій. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням інтегрального індексу бюджетної спроможності регіонів, який має поєднувати власні доходи, трансфертну

залежність, капітальні видатки, якість бюджетних програм і результативність публічних інвестицій.

**Ключові слова:** бюджетна політика; розвиток регіонів; воєнний стан; місцеві бюджети; міжбюджетні трансферти; бюджетні програми; публічні інвестиції; Державний фонд регіонального розвитку.